

HØRINGSSVAR FRA OSLO TINGRETT

Oslo tingrett har kommentarer til den delen av høringsnotatet som gjelder domstolenes rolle og oppgaver, jf. høringsnotatet pkt. 5.7. Høringsuttalelsen må sees i sammenheng med den høringsrunden som har vært tidligere, med frist 28. september 2018.

I.

Departementets forslag om å gi domstolene i oppgave å vurdere sakene om fjerning av digitalt innhold i form av ulovlig alkohol- og tobakksreklame:

Som påpekt i høringsnotatet, må det i disse sakene foretas en interesseavveining mellom hensynene til informasjons- /ytringsfrihet og forbrukerrettigheter. Forholdsmessighet vil der stå sentralt. Domstolene har lang erfaring med slike vurderinger, og rettssikkerhetsspørsmålene som vurderingene reiser taler også for at dette er en domstolsoppgave. Forslaget reiser imidlertid flere til dels prinsipielle spørsmål, på samme måte som i forrige høringsrunde. Domstolenes uavhengighet og nøytrale rolle kan tilsi at det bør være forvaltningen som behandler disse sakene i første instans. Det vises for det første til at domstolene tradisjonelt har en kontrollerende rolle vis-à-vis forvaltningen. Domstolene har videre, per dags dato, heller ikke den erfaringen og fagkunnskapen som skal til for å vurdere eksempelvis «hvordan tiltakene skal gjennomføres, eller hvilken type blokkering som skal benyttes for å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt hvis innhold bryter med forbrukervernreglene» (høringsnotatet s. 39).

Sistnevnte spørsmål – som på sett og vis reiser spørsmål om hensiktsmessighet – er av en annen art enn de juridiske spørsmålene domstolene normalt behandler. Momentene taler etter Oslo tingretts syn for at oppgavene hører bedre hjemme i forvaltningen, som for eksempel hos Helsedirektoratet. Samlet sett er derfor Oslo tingrett noe skeptisk til å legge oppgavene med å vurdere sakene om fjerning av digitalt innhold i disse sakene, til domstolene.

II.

Dersom kompetansen likevel skal legges til domstolene, bør begjæringene som sendes inn, etter Oslo tingretts syn, være så konkrete som mulig. Dette fordi det fordrer helt andre typer vurderinger og en helt annen type fagkunnskap, å ta stilling til hvordan et tiltak konkret skal gjennomføres, enn det som er nødvendig når retten kun skal tas stilling til om en konkret begjæring bør tas til følge. Jo større grad av slike selvstendige tekniskfaglige vurderinger som må gjøres, jo mer problematisk er det å overlate kompetansen til domstolene som første instans. For å avdempe de problematiske sidene ved å legge oppgaven til domstolene, foreslås det at begjæringene som sendes inn må gjøres mer konkrete enn det høringsnotatet legger opp til.

III.

Helse- og omsorgsdepartementet har i høringsnotatet bedt om høringsinstansenes syn på hva slags modell som er best egnet til å ivareta rettssikkerhetshensyn og kravene til effektivitet, for det tilfellet at oppgaven legges til domstolene. Oslo tingrett vil peke på at systemet med midlertidig forføyning ivaretar behovet for raske og effektiv avgjørelser, som også kan tas uten forutgående muntlige forhandlinger hvis vilkårene for det er oppfylt. I tillegg ivaretas hensynet til en grundigere behandling når det er behov for det, ved at det kan begjæres muntlig forhandling hvis det er besluttet midlertid avgjørelse uten forutgående muntlig

forhandling, jf. tvisteloven § 34-3 (4). Saken kan også bli overprøvd i sin helhet senere gjennom søksmål for samme instans; en ankerunde er følgelig ikke påkrevd.

Midlertidig forføyning fremstår som mer fleksibelt og tilpasningsdyktig enn bruk av modellen i åndsverksloven § 90, alt etter hva den enkelte sak fordrer. Det vises særlig til at § 90 ikke åpner opp for at en og samme instans i realiteten kan vurdere en sak i flere omganger (før og etter muntlig forhandling). Bestemmelsen er heller ikke mye brukt i praksis, i motsetning til midlertidige forføyninger som domstolene har bred erfaring med. Samlet sett er det Oslo tingretts syn at ordningen med midlertidig forføyning best ivaretar hensynene til både effektivitet og rettssikkerhet.

IV.

Når det gjelder spørsmålet om hvem som bør ha partsevne i sakene jf. tvisteloven § 2-14, så bygger også det på en forutsetning om at det er domstolene som skal ha beslutningsmyndigheten. Høringsnotatet skisserer at det står mellom lovens alminnelige ordning, der staten v/Helse- og omsorgsdepartementet anses som part, eller Helsedirektoratet. Spørsmålet henger også sammen med valget av prosessfullmektig. Det normale er at Regjeringsadvokaten følger opp saker for Helse- og omsorgsdepartementet mens Helsedirektoratet følger opp sine saker. Etter Oslo tingretts syn er det naturlig at det er staten v/Helse- og omsorgsdepartementet som følger opp saker om fjerning av digitalt innhold i form av ulovlig alkohol- og tobakksreklame. Dette er i tråd med den alminnelige ordningen, og Regjeringsadvokaten har også bred erfaring med behandling av så vel EU/EØS-spørsmål som grunnlovsspørsmål. Oslo tingrett ser det ikke naturlig å gå nærmere inn på hvilke konkrete spørsmål domstolene skal behandle. Dette er allerede behandlet i forrige høringsrunde.

V.

For ordens skyld bemerkes avslutningsvis at Oslo tingrett er positive til – dersom domstolsbehandling skulle bli utfallet – å være tvunget vernet i disse sakene.

Med vennlig hilsen

Yngve Svendsen
sorenskriver